

# PROCES UMIRANJA

Dr. Jana Mali

# Vsebina

- ▣ Uvod
- ▣ Doživljanje umiranja
- ▣ Komunikacija z umirajočim

# Uvod

- ▣ Proces umiranja je nepredvidljiv, od posameznika do posameznika drugačen
- ▣ Podoben proces kot bolniki doživljajo tudi svojci



# Doživljanje umiranja

- ▣ Elisabeth Kübler – Ross (On Death and Dying 1969)
- ▣ Proces umiranja (faze):
  - Zanikanje
  - Jeza
  - Pogajanje
  - Depresija
  - Sprejetje

- ▣ Paul Sporken dodaja nevednost in negotovost pred ostale faze

Danes namesto faz umiranja govorimo o vzorcih reagiranja: tudi groza, strah, upanje, občutki krivde ...

# Doživljanje umiranja

- ▣ Klevišar Metka (2006):
  1. Šok
  2. Obdobje čustev
  3. Pogajanje
  4. Depresija
  5. Sprejetje



# Komunikacija z umirajočim

▣ Različne oblike  
človeške komunikacije:

- besedna
- nebesedna

Spoštovanje umirajočega

Spoštovanje vseh čutov  
umirajočega

▣ Svet umirajočega je  
drugačen od sveta  
zdravih ljudi

▣ Svet svojcev je  
drugačen od sveta  
zdravih ljudi

▣ Pomembno je, da  
odpremo za svojce  
prostor v katerem  
lahko spregovorijo o  
svoji stiski

# Klevišar 2006: 65

- ▣ Mož, ki je izgubil ženo še razmeroma mlad, se spominja:

“Najprej sem se zelo izogibal vseh pogovorov o smrti. Žena pa je o tem vedno znova začejala govoriti. Potem sem se vendarle ojunačil in se spustil v pogovor. Pogovarjala sva se o vsem, o pogrebu, o tem, kaj mi svetuje za naprej, in še o marsičem. Rekla mi je tudi, naj se poročim. Po tem pogovoru mi je bilo veliko laže...Ko sem se nekaj let po njeni smrti drugič poročil, sem imel občutek, da me spremlja njen blagoslov. Kdo ve, kako bi bilo brez tega pogovora.”